

V EVROPSKIH DEŽELAH so imeli skozi dve leti sušo, zato je bila v njih toliko večja. Nekaterim pomagajo sedaj Zed. države. Jugoslavija ni med njimi. Kmetje orjejo in upajo na srečnejšo letino kot so jo imeli lani.

Nemčija sedaj med zaveznički najtežji sporni problem

Nesoglasja, ki škodujejo vsi Evropi. — Nade Nemcov v mačevanje. — Kritike v angleški zbornici proti ameriški politiki v rojhu

Dve leti je minulo po kapitulaciji Hitlerjevega raja, a večina četvrtica se nikakor ne more zediniti, kaj storiči z njim. Vsa dolgotrajna moskovska konferenca je bila brez uspeha. Niti gledne nove Avstrije se ni mogla zediniti.

Nevarnost miru in ekonomiji To stanje postavlja vso Evropo v negotovost in ogroža odnose med vsemi deželami po svetu. V Nemčiji se dogajajo izgredi — predvsem v angleški coni, kjer je največ proletariata. Nedavno so v Angliji oстро prijemali laborit in toriji ameriško vlado, oziroma ameriško okupacijsko oblast, ker nemški kmetovalci ne primora dati svojih pridelkov na trg v angleško cono.

Ernest Bevin pa je dejal, da se Anglija ne čuti moralno dolžna preizvijati Nemčijo, torej si najtudi sama pomaga, če hoče od onih, ki so jo premagali, kaj izdatne pomoči. Vsled tega ga je McCormick dnevnik Chicago Tribune prošli pondeljek v uvodniku surovo napadel in ga imenoval "besito", "ki je brez sruša in duše".

Tribune je Nemčiji že od nekdaj prijateljski list in ako bi bilo po volji njegovega lastnika, se naša dežela z njo ne bi zapletila v vojno.

Dejstvo je, da dokler se vprašanja bodoče Nemčije ne reši, tudi ostala Evropa ne bo vedela pri čem da je.

Važna ekonomska sila Nemčija je bila glavni center evropske ekonomije. Njen mednarodna trgovina je bila ogromna. To je sedaj izginilo. Toda država s 75 milijoni prebivalcev na sedanji način ne bo mogla živeti. To ve tudi velika četvrtica. Ampak interesi med njo se krijojo in to je vzrok, čemu ne more v soglasje.

Rusija ima pod svoje okupacijo veli del Nemčije. Na jeno srečo je ta del zelo bogat v poljedelstvu, zato sovjetska okupacijska oblast nima tolikih

Prosvetna matica

Konferenca v Chicagu v nedeljo 8. junija v Slovenskem centru za čakalico, waukegansko, sheboyngansko in milwaukee okrožju.

Prične se ob 9:30 dopoldne. Vse pridružene organizacije so bile pismeno povabljeni za izvolitev zastopnikov. Več podrobnosti na drugem mestu v tej številki.

Pravzaprav so imelo unije v tej deželi oddih in vzdobjudo le skozi prvi nekaj let Rooseveltovo administracijo, sedaj pa

Politika sile, za katero se je zavzel predsednik Truman, ne vodi v mir

V angleškem parlamentu je bilo v minulem tednu izrečenih precej ostrih besed proti vnanji politiki Zed. držav. In ne le s strani poslancev delavske stranke, kajti tudi toriji so udrihali po Trumanu. Seveda, na diplomatsko vlijuden način, a vendar tako, da vsakdo v Angliji ve, kam so bile vse te pšice namerjene.

Ena izmed Trumanovih potez, ki so mu jo začrtali pravki demokratske-republikanske stranke — vojna zoper komunizem po vsem svetu — je bila res zgodovinska gesta, ampak kaj sedaj?

Ako bi bil na Trumanovem mestu Roosevelt, bržko bi deloval vse druge. Tako pa smo pognani v napačno mednarodnost in pa vojno smo napovedali, pa če to priznamo ali ne.

Berite dnevne liste, pa vidite: Gradimo nova vzletišča, stare izpopolnjujemo. Imamo oboroževanje v Alaski. Skupno s Kanado se pomikamo z bojnimi bazi v severnem tečaju. Imamo radijsko omrežje, ki propagira "naš način življenja", ne da bi dal ta propagandni aparat gladnim, izbičanim narodom rajše kruha namesto plaho propagandnih besed.

Truman je s svojo "novou doktrino" res udaril, ampak prosperite te ni z njo dal noebski deželi. Grčiji smo začeli pomagati z nadaljnimi milijoni, in Turčiji. Iz Pariza in Rima pripovedujejo, da bo tudi tja prišla naša pomoč, ako se vlade iznebe "komunističnega" vpliva.

Cisto gotovo je, da se Evrope ne bo moglo nikdar več oteti za kapitalizem. Naj se Vatikan še tako trudi, naj Truman še tako poudarja svoj evangelij — v Evropi je stari red končal. Fašizem ga je skušal oteti, pa mu ni šlo. Sedaj se ameriška okupacijska oblast v Nemčiji trudi rajh preurediti po našem sistemu, pa ne gre in ne gre.

O tem je bilo prekanka v angleškem tisku in v parlamentu minuli teden nič koliko — zato, ker Nemčija strada. Angleži dolge krivde za to palomijo nas, v Washingtonu pa Rusijo.

A je skoro gotovo v pravem tisti krošček poročevalcov, ki trdijo, da je edino le sovjetska cona Nemčija dobro organizirana in stabilna. Ameriška, francoska in angleška pa so v zmedri in v bedi.

Reševati tako politiko je nesmiselno. Podpirati jo je blaznost.

V Washingtonu priznavajo, da je Evropa bolna na smrt. Ampak namesto da bi obdolžili krivde za to njeni stanje monarchizem in kapitalizem, se je Truman v zavezništvu z demokratisko in republikansko stranko odločil, da ga bo "financirat". Tako smo začeli javno podpirati grški rojalistični režim, ki je eden izmed najbolj koruptnih na svetu, totalitarni turški režim, in dajemo potuhu vsem takim vladam in gibanjem po svetu, ki silijo in tište v srednjem veku.

Ta naša napačna politika povečuje bedo, ostri nasprotje med vladami in tira svet v nova oboroževanja in v nova uničevanja. Ampak ker se je predsednik Truman odločil za tako vojno — in kongres mu jo je odobril — potem kajne nimamo nič drugega pred sabo kot to dejstvo priznati in svariti pred katastrofo.

Predstavimo si leta pred prvo svetovno vojno. Potem dobo med prvo in drugo — in zamislimo si sedanji položaj, ko se gre kapitalizmu po svetu za biti ali ne biti in nas mahoma peha v tej svoji histeriji v tretjo svetovno vojno.

Zvezni senat je z 68 proti 24 glasovom odobril načrt za omejitve moći, ki jo imajo unije, in poslanska zbornica pa je ta zakon že prej odobrila sorazmerno z enako večino.

Ako bo uveljavljen, bo zaprta delavnica razveljavljena, stavke omejene, piketiranje zavirana in sodne prepovedi pridejo v sporih unij z delodajalcem spet do modrih kakov so bile do sprejemata takozvane Wagnerjeve delavske postave.

To je najreakcionarnejši zakon, kar jih je bilo z ozirom na socialna vprašanja ter glede odnosov med delavci in delodajalcem še kdaj sprejetih.

Pravzaprav so imelo unije v tej deželi oddih in vzdobjudo le skozi prvi nekaj let Rooseveltovo administracijo, sedaj pa

V kongresu za boj proti draginji nobene volje

Lanskega junija je Narodna zveza industrialcev v svojih oglasih trdila, da pride znižanje cen šele ko bo vladna kontrola nad njimi odpravljena. Enako je zagotavljala senator Taft in njegov kolek.

Borba špekulantov, industrialev in veletrgovcev je uspel, ker imajo večino zveznega kongresa na svoji strani.

V 37 mesecih, pred odpravo OPA, so se živilske potrebštine glasom vladnih podatkov podarile le 6.6 odstotkov. V zadnjih dobrih desetih mesecih, od kar vladne kontrole nad cenami ni več, so se dvignile 31 odstotkov — ali približno toliko kot v vseh prejšnjih sedmih letih.

V omenjenem boju za odpravo OPA je dejal senator Wherry iz Nebraska, da ako se vladna kontrola nad cenami mesecin odpravi, se bo meso pocenilo, ne podražilo. To je trdil junija lanskog leta. On prihaja iz velike živilske države in v Oklahoma so ene izmed največjih klavnic v tej deželi. Zato so Wherryjeve besede veljaje za avtoritativne, češ, da mora že vedeti!

A mesec se je po odpravi OPA podarilo povprečno 60 odstotkov.

Kot z živili je z oblekami in obutvami. Vse se je od postanka vojne podarilo več kot 60 odstotkov in mnogih reči sploh dobiti ni bilo mogoče, tudi ako so bili ljudje pripravljeni plačati 100 odstotkov več kot pa je bila predvona cena. In kar je bilo blaga med vojno na trgu, je bilo slabe kvalitete. To stanje se zmerom preljuduje. In korporacijam pa rastejo profitti kot se nikdar prej.

Minule tedne je Real Estate Lobby v kongresu svojo ofenzivo za ukinjenje vladne kontrole nad stanarinami zelo pesediila in v očividno je, da bodo lastniki s približnjih letih dobili od najemnikov na sto milijonov dolarjev na leto več kot pa dokler je bila vladna kontrola res afektivna.

Veliko se govori in piše o gradnji hiš za veterane. In za druge ljudi, ki bi radi stanovanja, ali pa šli iz starinskih hiš v udobnejša domovanja. Toda stavbna industrija ta problem zavira z navajanjem cen toliko, da je to naravnost škandal. Vladični podatki pravijo, da stan hiša štirih ali petih sob sedaj sto odstotkov več kakor pred vojno — in pa je gradbeni materiali sedaj veliko slabše kvalitete kot takrat.

Vse gre torej le za profite, ljudje pa bodo nekoga dne spoznali, da je njihova "social security" samo na kartah. Valic temu je i to nekoliko boljše kot pa je bilo v prejšnji veliki krizi.

Prebivalstvo Z. D. dobro narašča

Census Bureau pravi, da je prebivalstvo Zed. držav naraslo na 142,000,000 duš. Zensk je 400,000 več kakor moških.

ni — podajajo v industrialne spore ne da bi preudarili ali razumeli dejanski položaj.

Zelo slabje vplivajo na javnost stavke zaradi jurisdikcijskih sporov. Dogaja se, da se dve uniji ene in iste zvezne teple za pravico kolektati assessment od enih in istih delavcev. Največ takih sporov, v kakršnih ni bil delodajalec nič krv, se je dogodilo med unijami AFL in CIO ter v bratovščinah železničarjev jih je bilo nekaj.

Nad sedemnajst milijonov delavcev je v unijah. Ako bi imela ta masa tudi unisko zavednost, in pa voditelje, kakršna sta bila pokojna Victor Eugene Debe ter James Maurer, bi v zveznem kongresu imeli o njih boljše mnjenje, oziroma saj več zaslombe kakor sedaj.

KOMENTARJI

Zbirka in presoja urednik

Louis Adamič je bil izvoljen v odbor organizacije Progresivnih Američanov, katerih glavni voditelj je Henry Wallace. Ako bi se hotela tej skupini pridružiti tudi Mrs. Eleanor Roosevelt, ter ostali v njeni organizaciji za demokratično akcijo, pa bi ta enota v prihodnjih volitvah lahko že veliko pomenila.

Ameriški katoličani, ki so v politiki najbolj organizirana cerkev v tej deželi, goje že dolgo nado, da bi enkrat bil tudi katoličan za predsednika Zed. držav. Posrečilo se jim je, da je bil leta 1928 nominiran na konvencijo demokratske stranke takratni newyorkski gubernator Alfred E. Smith, ki je bil najuglednejši katoliški lajik v tej deželi. Toda južnjaški demokrati, ki katoličane mrze skor toliko kot zamorce, niso hoteli agitirati zanj, in tudi mnogi drugi demokrati v ostalih državah so bili mlaci zanj. Sedaj katoliški politični krog delujejo, da bi na prihodnji konvenciji demokratska stranka nominirala katoličana saj za podpredsedniškega kandidata. A kadar se cerkev umesava v politiko, pa naj bo katoliška ali kaka druga, je to slabše za cerkev in se slabše za politiko.

Drew Pearson je v radiu minuto nedelje dejal, da bo ameriški denar Grčiji malo zaledel, če ga bo upravljala sedanja grška vlada. Pravi, da je žena grškega vranjega ministra Tsaldarisa bila nedavno za "week end" v Solunu in "potrošila" osem tisoč dolarjev. In da je razdalj 7.000 relinskih paketov, ki so bili darovani iz Kanade, svojim ljudem. Grškim mornarjem pa je razdelila zlate križe (razpelca), kar je tudi bilo nekaj tisočakov. Podpirati take ministre in njihove dame, ter njihovega kralja, in vso veliko dvorno žlahto — to ne bo koristilo ne Grčiji, ne

(Konec na 5. strani.)

NAROČITE PROLETARCA IN AM. DRUŽ. KOLEDAR SVOJCEM KJERKOLI ŽIVE

Kmalu po tistem, ko je v Italiji zavladal Mussolini, nam je glavni poštar čikaškega distrikta posiljal prepis odloka italijanske pošte, da je Proletarci tam prepovedani. Poštar nam je prosil, naj ves naslovnik naročnikov v Italiji črtamo. Takrat smo pošiljali posebno v Trst in Gorico kakih štirideset izvodov Proletarca. In nekaj v okoliške kraje.

Uradni list Aleksandrove vlade v Beogradu je objavil kakih osem vrstnic notico, da je Proletarci v Jugoslaviji prepovedani, ker je "ekstremno komunističen list".

Tako smo bili tudi ob vse naročnike v njegovi krajini. Poskušali smo ga še pošiljati tja v zaprtih kuvertih. To pa je zaledlo le nekaj časa. Po par mesecih je nam Cvetko Kristan sporočil, da sa uvedli pri vseh, katerim je takratni naš pomožni upravnik Johnny Rak pošiljal Proletarca po teh "skrivnih poteh", uvedli hišno preiskavo. Policija je udrila v stanovanja ponoči in vse preiskala ter prematala.

"Ne pošiljajte lista na ta način," je dejal Cvetko, "ker ga nam itak več ne dajo, pač pa ga sami obdrže, mi imamo pa nadlegle radi tega." Sedaj je Cvetko spet zadružni delavec in ako bi mu Proletarci kdo načrtil, ga bo svobodno prejemal.

Leta 1938 je pisec teh vrstic šel s svojo ženo in s prijateljem v cenzorski policijski urad v Ljubljani, v katerem je bilo okrog sto dvajset izvodov Ameriškega družinskega koledarja. Ves je bil plačan od naših ameriških prijateljev in poslan njihnim sorodnikom v starci kraj. A je ves postal v cenzorski policijski pisarni. In tisti, ki so ga imeli v varstvu, so ga skrivovali "posojevali" in vsakdo ga je moral prinesti nazaj. "Kaj pa je slabega v njemu", je vprašal pisec teh vrstic. Pa je rekla avtoriteta: "Nič. Ampak prepovedan je."

Tiskovni urad slovenske vlade — prve slovenske vlade v zgodovini, neglede na prestol slovenskega vojvoda na Koroškem, pa prvi — da, le nam pošiljajo Koledarja, le naj ga naši ameriški rojaki naročajo svojcem, in pa Koledarja vseh letnikov nam pošiljajo.

Proletar stane za pošiljanje v starci kraj samo \$3.50. In Koledar pa \$1.65. Lanski in letošnji koledar pa samo \$3.

Pošiljate svojcem relifne pakete, a Proletarca pa direktno iz našega urada. In kot nekoč, bo tam tudi sedaj "romal iz hiša v hišo".

PROLETAREC

LIST ZA INTERESKE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Indija: Jugoslovanska Delavska Tiskovna Država, Chicago, Ill.

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE
NARODNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;
 na četrt leta \$1.00.
 Članskištvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokospini in oglasi morajo biti v našem uradu najpoznače do pondeljka
 popoldne za priboljševanje v številki tečedega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1908.

Editor..... Frank Zaitz

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
 Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

4301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
 Telephone: ROCKWELL 2864Obnavljanje fašizma pod novimi gesli
 toda v stari obliki

V republiki Dominican so imeli predstniške "volitve". Izvoljen je bil za prihodnjih pet let ponovno — seveda z ogromno "večino", generalissimo Rafael Leonidas Trujillo.

Po zgagi je izjavil, da se bo v novem terminu potrudil "iztrebljati komunizem, ne le v svoji deželi temveč da bo v tej akciji pomagal po vse Centralni in Južni Ameriki.

Argentinski predsednik Peron, ki ga je naš state department lani in že prej označeval za fašista, vodi slično križarsko vojno. Enako je v Braziliji, kjer je komunistična stranka prisa do izraza povsem legalno in z demokratičnimi sredstvi. Ker je dobila okrog 800.000 glasov, šestnajst postancev, in veliko drugih mandatov, so se je zbalili in jo ravnili veljavili.

Tu je bil nedavno na uradnem obisku novi mehiški predsednik Aleman. Po svečanem sprejemu v Washingtonu je šel v New York, kjer so tudi pognali maso na ulice in k oknom v nebotičnikih, da mu je pripeljala ovacije. Nato je šel h kardinalu Spellmanu, ki je vodilni diplomat katoliške cerkve v tej deželi. Je vpliven v državnem oddelku in bil že večkrat — posebno med vojno, na raznih napoluradnih in neuradnih diplomatskih misijah po svetu. Diktatorja Franca je kardinal Spellman hvalil v svojih govorih in v časopisu. In kot Rafael Leonidas Trujillo, in kakor Truman, je tudi on za borbo proti "komunizmu".

Mehiški predsednik Aleman pripada stranki, ki je še označevala za revolucionarno, dasi je svoj stari zamah izgubila. Izvedla je revolucijo, podpravila oljna polja, razdelila zemljo med kmete, stopila na prste cerkvi in znižala število duhovnikov — ampak to je bilo. S svojimi programom ni mogla ali pa ni znala nadaljevati in ne iztreti korupcije ter izkorisčanja. Niti ne izvleči mase iz ignorancije in bigotstva.

To, kar se sedaj godi v latinski Ameriki — pravijo — je le odziv na Trumanova klic. In pa pričakovanje za "posojila" iz Zed. držav. Aleman ga je dobil, a ga bo Mehika plačala, ker ima v svojih ne še dosti razvitih prirodnih zakladnih sredstva za to.

Razumljivo je, čemu se vladajoči sloj v vseh zaostalih deželah, kot so n. pr. v latinski Ameriki, kakor i v naši napredni Ameriki, trudi zatreti pokrete, ki streme po socializiranju privatnih bogastev. In tega vidika je umetno, čemu jim je zdaj "komunist" ali pa sopotnik vsakdo, ki je za socialne reforme ali pa kar naravnost za socializem. Saj je bilo v Zed. državah celo proti Rooseveltu in njegovemu "new dealu", toliko vpitja, kot da je njegov program socializem, dasi je v resnicu otel v največji depresiji stari red, ne pa uvajal socializma.

Kar se godi sedaj po svetu pod novimi gesli starega reda, je le nadaljevanje razrednega boja, ki se je vrnil in se bo dokler ne bodo odpravljene razredne razlike. Namreč dokler ne bodo socialne krivice iztretljene.

Nova vnanja politika zvezne vlade
 naletela na veliko oponicijo

Predno se je bivši podpredsednik Zed. držav, Henry Wallace, podpal v Evropo, da jo pridobi za mir — ali bolje, proti Trumnovi doktrini, je v reviji New Republic, ki jo urejuje, ugotovil, da imamo v tej deželi pravzaprav samo eno stranko — z dveimi imeni seveda — da se na ta način lahko v političnih bojih tepe drugo z drugo ter sipljeti masi pesek v oči.

Ko je Wallace o tem govoril v Franciji, v Angliji in v več drugih deželah, jih ni povedal nič novega. To je dokazoval Ameriki in Evropi posebno veliki socialist Eugene V. Debs in vsi drugi socialisti, ki so masi dopedovali, da naš takozvani "dvostrankarski" sistem ni drugega kot slepiča. In ko je i Wallace to enkrat javno povedal, je naglasil nič drugega kot resnico. Kajti vzdruž svoji sedanji veliki bojevitosti je vendar tudi on verjel, da more stranko starega reda, kot je demokratska, spreobrniti v liberalno.

Po vrnitvi iz Evrope je to misljevale javno spremeni, dasi svojim kolegom ni še zagrozil z razkolum. Namiguje pa, da nekje bo oponicija morala najti prostor za izražanje svoje nevolje. —

To je namig za povrnitev eksperimenta pokojnega senatorja LaFollette proti predsedniškima kandidatom republikanske in demokratske stranke. Socialistična stranka, ki je bila tedaj relativno z drugimi še močna, se je odločila podpirati LaFollette.

Slednji je dobil večino samo v svoji državi. V kampanji se je tako utrdil — v nji zbolel in kmalu po volitvah umri. In v njem vred tudi njegovo gibanje.

Sedaj poskuša s slično taktilno boja proti obema strankama Henry Wallace.

Demokratska stranka, za katero je veliko storil v vseh njenih kampanjah zadnjih let, ga je na zadnji svoji konvenciji zavrgla in mu vzel podpredsedniško službo v prid Harryja Trumana.

Tako je sedaj Harry v Beli hiši namesto Henryja.

Ampak čudno, vzhodno temu se je izkazal Rooseveltu hvaležnega in agitiral v volilni kampanji zanj in s tem kajpada tudi za Trumana, ki ga je nasledil.

Nobeno skrivnost ni, da je bil Roosevelt takrat za večino demokratske konvencije sprejemljiv le pod pogojem, če zavrhne Wallacea.

Tako se je zgodilo. In zgodilo se je, da je Roosevelt umrl.

KATKA ZUPANIĆ:

IVERI

Jan Hus —
 "Hudodelec" . . .

Če bi bil sedaj tu, bi mu ponudila dve, tri knjige, iz katerih bi lahko posnel, da je v zadevem odgovor katoliškega lista ne samo zavijanje, temveč prav nesramne laž.

H. G. Wells pravi v svoji knjigi "The Outline of History" med drugim tole: "Hus je bil zvabljen v Konstantin obljubo, da se bo lahko neovirano povrnil domov." V tem švicarskem mestu se je od 1. 1414 do 1418 vrnil občni cerkevni zbor, važen že zategadel, ker je izvolilno novočeskog papeža storil konec dvopapeštvu. Kakor krščanski je bil ta krščanski cerkevni zbor, dokazuje že to, da je odredil, naj se kosti "krivoverškega" duhovnika Wycliffea, ki je umrl 1. 1384, izkopljejo in se žgo na grmadi... Navajam zoper Wellsa: "Postavljen je bil (namreč Hus) na zatočno klop radi krivoverstva . . . Vkljub odvladarja zagotovljene mu osebne svobode je bil 1. 1415 živ sežgan, mučenik ne zavoljo kakega posebnega nauka, pač pa za svoboždenja in svobodo vesti."

V "Webster's Collegiate Dictionary", ki ga rabijo po vseh šolah, verjetno tudi v farnih, najdemo tole: "Jan Hus, češki reformator, ki ga je zbor v Konstanti spoznal za krivega krivoverstva in je bil živ sežgan leta 1415."

Tako "The New World". Meni je zgodovina krščanstva precej dobro znana. Posebno pa še tisti njen del, ki se nanaša na slovenske dežele. Ne vem pa, koliko je znana delavcem ali vsaj delavskemu priatelju J. R. In

Silno je želel živeti zaradi nalog, ki si jih je dal, in pa da bi dovršil saj svoj vojni in rekonstrukcijski program.

Cim je prišla vest, da je Roosevelt preminil, se je demokratska stranka opogunila in postala to javno, kar je bila skozi ves "new deal", dasi zakrito — v stranko skrajne reakcije. "Ekonomske rojalistov" več ne omenja.

Obe takozvani delavski stranki v tej deželi, socialistična pod Thomasom, komunistična pod Fosterjem, sta impotentni. Volilni zakoni ju ovirajo in se marsikaj.

A vendar je tu oponicija, ki se izraža baš sedaj na Wallacejevih shodih.

Kajti še v Chicagu je bil tak politični shod, ki se ga bi udeležilo dvaindvajset tisoč ljudi, kolikor jih sploh more v našo največjo dvoranovo, in da bi obenem plačali vstopnino — višjo kot je plačujejo v kino gledališču! Kajti teh 22.000 udeležencev je ne le plačalo vstopnino od 60¢ do \$2.40 za sedež, temveč tudi prispevalo za politično akcijo, ki jo sedaj proti Trumanovi politiki propagira njegov prejšnji drug Henry Wallace.

Kadar dobiš na shode v New Yorku, v Chicagu, v Clevelandu in kjerkoli v naših mestih toljščino masso, zoper toljščino oponicijo monopolističnega tiska, bi za predsednika Trumana bilo zelo dobro, če bi svojo "doktrino" preudaril in se rajše zavzel za tak politiko, ki bi bila za mir, ne za pripravljanje v novo vojno.

Prav gotovo je jemu nemoč na tem, da bi svoje predsedniško poslanstvo dobro izvršil. In bo pa ga le, če ga bo vrnil s stališča ljudske blaginje, ne pa za monopole in za oljne magnate, ki ne vodijo nikdar drugam kot v konflikte in v vojne in potem znova v vojne.

cerkvi zaradi papešta. Francija, Spanska in še par drugih zapadnih dežel so imele svojega papeža v Avinjonu, na Francoskem: današnja Italija, Nemčija itd. pa svojega v Rimu. To se pravi, duhovščina in plemstvo se je potegovalo vsako za svojega papeža, a ljudstva, ki tako niso imela besede, so trpela največ.

Ali ko je rimski papež izobil avionskih, avionski papež pa rimskega se je vse papeške komedije že davno naveličani. Wycliffe ujezel in izjavil, da stava papeža ravnala pravilno, kajti ne ta ne oni ne zasuši imenem kristjanov ter da je, kar se njege. Wycliffea tiče, s papeštvom za vselej opravil. Papeštvu je skvarilo cerkev tako, da se Ježusova več imenovati ne more, ampak je samo se papeževa in njegove koristolovske višje duhovščine, ki s plemstvom povezana pritiska, izzema in izkoristi preprosto ljudstvo.

In očitajoč papeški cerkvi posvetni počep in bogastvo, je zbiral krog sebe niže in ubožnejše duhovnike, ki so mu bili po mišljenu sorodni in z njihovo pomočjo je začel učiti in širiti Ježusov nauk, kot je zapisan v evangeliju. V ta namen je prevedel sv. pismo iz latinščine v angleščino, kar so mu v Rimu tudi hudo zamerili.

Sveda je bil obtožen krivoverstva, kajti krivoverec je vsakdo, ki v papeža ne veruje, pa najsi je drugače ves angleški. Ali ker živemu niso mogli do živega, so se pa znesli nad njegovimi kostmi, kot že prej omenjeno.

Kakor prej Wycliffe, tako je pozneje Hus, rektor na pariški univerzi, javno obsojal papeštvoto in korumpirano duhovščino, če, da je sama skrb za posvetno blago, popolnoma pa je prezrla in grezila svoje duhovno poslanstvo.

S tem je prišel v nespravljivo navzkrije s praškim nadškofom, ki je tiste čase posedoval okrog štiri sto trgov in vasi . . . In pa s papežem, kajti ena tretjina vse češke zemlje je bila v cerkevni posesti . . . In ker je učil, da ni treba poslušati onih, ki vam oznanjajo Kristusov nauk, sami se ga pa ne drže, ga je papež izobil kot krivoverca.

Prijeti se ga niso upali, ker je Hus imel za sabo veliko pristavev. In namesto, da bi tvegli upor, sa ga rajši pozvali na zbor. Hus, ki je slutil zvijčeno nastavljeno past, se je odzval zelenje na vabilo nemškega cesarja, ko se mu je ta obvezal, da se bo pod njegovim varuštvom vrnil cel in zdrav domov na Češko.

Prijeti se ga niso upali, ker je Hus imel za sabo veliko pristavev. In namesto, da bi tvegli upor, sa ga rajši pozvali na zbor. Hus, ki je slutil zvijčeno nastavljeno past, se je odzval zelenje na vabilo nemškega cesarja, ko se mu je ta obvezal, da se bo pod njegovim varuštvom vrnil cel in zdrav domov na Češko.

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

Po svetu

Turkom se lahko očita veliko stvari, ali nikdo ne more zanikit, da ni sedanji turški predsednik Ismet İsmetlu pošten človek. V intervjuju v ameriškimi časnikarji je izjavil, da bo Turčija porabila tistih sto Trumnovih milijonov za nabavo orožja. Ni pa povedel, kako je bila Turčija na pragu napovedi vojne zaveznički v letu 1942. Čakali so samo na padec Stalinskega. Ali stvari se spreminjajo. Tisti, kateri so bili sinoči naši zaveznički, so nam sedaj sovražniki itd. Veliko bi lahko pisal o tem predmetu.

V spomin pdalim . . .

Sestinsedemdeset let močno našlo to teden, ko je bil takozvan ni zadnji krvavi teden "La semaine sanglante" pariške komune. Kot običajno in še posebno danes, ko se bore milijoni za slične ideale, za kateri so dali življenje francoski komunardi, je prav, da se spomnimo na te pionirje proletarske revolucije. Tistem tisočem, kateri so padli na pariških ulicah v mesecu maju 1871, so se pridružili stotisiči drugih, kateri so padli v zadnjih desetletjih na Dunaju, Španiji, Mehiki, Rusiji, Jugoslaviji in pa danes na Grškem. Kri, katera je delavska, proletarska kri, je menda cene na mora teči v potokih, predno obrodi sadu. Ali glej, na vseh krajih zemlje se dviga nov rod mladih v sonce gledajočih ljudi. Kri ni tekla zastonj.

Pisma

Pred nekaj tedni sem prejel pismo od rojaka Jožeta Liste, ki je sedaj v Jugoslaviji. On je zaposlen v filmskem podjetju "Triglav" v Ljubljani kot organizator in splošni svetovalec. Njegovo pismo je zelo zanimivo glede tamošnjih razmer v filmski industriji. Pismo bom prispeval v naših listih.

Moj star in dobr in prijatelj Jože Topolak, kateri živi v Detroitu, me je zopet prijetno iznenadalil z novo gramofonsko ploščo. Jožeta, kateri je zvest prijatelj Proletarca, poznam še iz Evrope. Poleg njegove obrične (damški krojč) je bil že pred leti, ko se je nahajjal v Sveci, priznan kot koncertni mojster na citre. Poleg na citre igra tudi mandolino in kitaro. V Detroitu je že večkrat nastopal v radiu. Jože, kateri je zelo skroman, četudi je umetnik, je do sedaj napravil samo nekaj rekvizitov. Kadar jih bo ustvaril v večji množini, jih bom priporočil v vsem našim ljudem, kateri ljubijo tirolske citre.

Naša vlada oborožuje tudi komuniste

Kongresnik Bender iz Oregon je v zbornicu dejal, da je veliko muncije, s katero zalagamo Ciang Kai-sheko armado na Kitajskem, prišlo v roke komunistom. In z ugrabljeno angleško muncijo — morda sedaj tudi se sedaj z ameriško, pa si v Grčiji pomagajo gerilci ali partizani.

Tole mi ne gre v glavo?

Nepotreben je opisavati vtis, katerega

PRIPOVEDNI DEL

WANDA WASILEWSKA:

Iz ljubezni

(Nadaljevanje.)

Sele sedaj je Marija opazila cloveško bivališče v bližini. Kup opeke, zamazan z glino, na vrhu nametane veje, ostanki pohištva. Podobno je bilo okorenemu brlogu, ki so ga napravile živali. A iz zarjavele, upognjene železne cevi se je dvigal komaj opazno dim. V duplimi so živelji ljudje.

"A drevje?" je vprašala Marija v nenadnem, čudnem upanju. Nepričakovano se bo pokazalo, da je tista jablana obrnjena, da je ona ni opazila. Golovkina bo pokazala z roko in oči bodo nedenadno opazile, da jablana stoji na pogorišču. Razprostira svoje dolge, navzdol visčeče veje, težke od ljubezenškega šepeta in vzdihov, veje, na katerih so cvetete zvezde.

"Drevje so že prej posekali. Kurili so peči. Jablana je jablana, hruška je hruška, njim je vseeno. Pa tudi tako, iz hudoj... Grme so vse posekali, kjer je bilo kaj. Ali se spominjate, pri nas je rasel bezeg, cel gozdček? Tudi to so posekali do zadnje vejice in vrgli proč... Seveda, Frici..."

Marija je zbrala vse svoje sile. Prisluškujoč lastnemu glasu kot tujemu, neznanemu, je povedala resnico, neverjetno, nemogočo in vendar edino resnico:

"Grigorij je padel..."

In nezavestno je pojasnila ne s svojimi besedami, ampak z bedami uradnega obvestila, ki so zvenele v njenih lastnih ušeh izumetnene in slovesno:

"Padel hrabre smrti..."

In takoj jo je postal sram teh slovenskih besed, ki se lahko napišejo, lahko preberajo, lahko slišijo od tujega cloveka, s katerimi pa ne govorijo o svojem bližnjem, o možu.

Golovkina se ni začudila niti nad obliko, niti nad vsebinou njevega odgovora. Sprejela je vse pot najbolj naravno dejstvo.

Seveda, Grigorij za Golovkino ni bil sreča, sreča, ki se je pojavila v sončnem poletnem dnevu. Zanj je bil eden izmed inženirjev, ki so delali v tovarni in odjemalec mleka jinje krave. Sedaj pa je bil eden od milijonov tistih, ki so padli hrabre smrti.

Marija je nenadoma začutila, da je neverjetno sama in zapuščena sreda vaških razvalin. Obzalovala je, da je srečala znamko. Zazela si je, da bi ta odšla, zlezla v brlog, da je ne bi gledala z ravnodušnimi očmi.

"Mojega tudi ni. Sel je z na-

simi se tedaj v jeseni. Nihče ga

ni videl. Sinove pa so Nemci

obesili. Tam na smrekah poleg

tovarne."

To je povedala preprosto, na-

ravnost, kot nekaj popolnoma

naravnega. In Marija je postal

mučno sram, kot bi napravila

neko podlóst.

"Da, da."

Sledila je z očmi pogledu že-

ne. Golovkina je gledala mo-

kro, sivo ravnino, požgano,

brezplodno puščavo, ki je bila

nekoč tovarniška naselbina.

"Tu je bil boj?"

"Tu ni bilo boja. Naši so jih

obkolili, zato so oni sami zbe-

žali od tu."

Marija je še enkrat pogleda-

la.

"Ni bilo boja? Zakaj pa je

tako?"

"A, kdo ve! Frici, Frici... Dva meseca so prebivali tu v vseh hišah, izgnali so ljudi, da smo se potikali po gozdu in povsod. Preden pa so odšli, so požgali. Tekali so okrog z baklami in so vse, vse natančno, po vrsti... Ne samo hiše, niti enega hleva niso izpustili, niti ene deške."

"A drevje?" je vprašala Marija v nenadnem, čudnem upanju. Nepričakovano se bo pokazalo, da je tista jablana obrnjena, da je ona ni opazila. Golovkina bo pokazala z roko in oči bodo nedenadno opazile, da jablana stoji na pogorišču. Razprostira svoje dolge, navzdol visčeče veje, težke od ljubezenškega šepeta in vzdihov, veje, na katerih so cvetete zvezde.

"Drevje so že prej posekali. Kurili so peči. Jablana je jablana, hruška je hruška, njim je vseeno. Pa tudi tako, iz hudoj... Grme so vse posekali, kjer je bilo kaj. Ali se spominjate, pri nas je rasel bezeg, cel gozdček? Tudi to so posekali do zadnje vejice in vrgli proč... Seveda, Frici..."

Marija se je vrnila. Spet mostiček — kolikokrat sta skupaj stopala po teh treh deskah! Željno je gledala les, pokrit z umazano plasti, kot bi hotela načuti na njem sledove Grisinhom.

A za Grigorjem so tu stopali težki podkovani nemški škorjni in potekali, strli, uničili za vselej sledove Grigorija.

Začela se je tresti od mrazu. Zobje so ji sklepatali. Sele sedaj je začutila, da ima mokre noge, obraz pa otrpel. Počasi se je vlekla po poti na postajo. Kot s pogreba, je pomisnila. Ni bila na pogrebu Grigorija, kako naj bi bila na njegovem pogrebu? Padel je hrabre smrti neznan kje in neznan kje leži v zemlji. Morda pa ga je raztrgalo na kosce? Morda je od njega ostalo samo prgišče pepela, v katerem zmanjša ostanke telesa?

Da, ona ga je pokopala sedaj tu, v kraju njune mlade, radostne ljubezni. Velik grob ima Gris, ne ve, kje naj pade na kole na pritisne ustnice k mokri zemlji.

Sla je, oči, ki niso nič videle, so strmeli naprej in šla je po blateni cesti. Tu sta hodila skupaj, prihajala mu je naproti, ker ga ni mogla dočakati. Potem sta šla domov, in hišo, ki je bila njun skupni dom. Nerodna mati Avdotija jima je kuhal malinov čaj. Grigorij je sumljivo ogledoval posodo, dokler ga niso Marija pomirila.

"Ne ogleduj, ne ogleduj, sama sem pomila."

"Res? Sama?"

"No, seveda."

Mati Avdotija je bila na srečo naglušna in ni slutila o Gris.

nih sumnjenjih. Stala je pri peči, podpirala z dlanjo obraz in zadovoljno opazovala, kako pljeta njen malinov čaj. Rada ju je pogostila s sumljivo juho, ki se je kuhal v zarjavelem loncu, z nekaterimi rastlinami in na vse načine sta se branili take hrane. Zmajevala je z glavo zaradi njunih "gosporskih domislic", ko sta se umivala zjutraj in zvečer in da bi ne dražil zmaj, kaj, kot je rekel Gris, je sam nosil vodo iz bližnjega vodnjaka. In vendar je mati Avdotija imela rada oba, do Grigorija pa je čutila nekakšno obzevanje.

"Grigorij," je rekla glasno Marija, se ustavila in pogledala sivo, nizko viseče, brezupno nebo — sinje zlato, sijoče nebo njune ljubezni. Ali tedaj res ni bilo nikoli dežja. Skušala se je spominiti, pa se ni mogla. Tedaj pa so se pojavili v spominu grmi malin, na katerih so se blestele dežne kaplje, zašumel je rachel dežek v vejah jablane. Da, tudi tedaj so bili deževni dnevi, a vsega se spominja v zlatu in sinjini, v cvetju, v prijetni topotli, v neizmerno vremenu, ljubezenskem, blestecem, očarjujočem soncu.

Pod nogami se je vdiral blato. Spet se je dvignila težka jata vran, ki jo je nesel veter, vžretapetila je v zraku in padla na zemljo.

Marija se je ustavila, potem pa je vsa zasopila stopila s ceste, padla v jarek, se plazila dalje in padala v blato. Z rokami se je ujela za uvelo, suho travo, dokler niti prišla na drugo stran, kjer so rasli grmiči rdeče vrbe. Gibčna, ravna drevesa z nežnimi vejcami, podobna oblaku, ki ga osvetljuje večerna zarja. Z veseljim Grisinhom nasphem, z živim Grisinhom pogledom so cvetete rdeče vrbove vejice sredi redkega gozdčka. Marija je stopila v mokro goščo z razprostrinimi rokami. Kvišku obrnjeni pogonki so drseli pod njenimi rokami in jih božali s svojim dotikom. Majhne vzbokane na vejah — zarodki bodočih popkov — so zadrževali vlago in bili tako, kot bi jih pokrivala jutranja rosa. Tu, v zelenem vrbovem gozdčku, med šumenjem ozkih lističev, v valovitem morju svetlega mladega zelenja sta se prvič poljubila. Hodila je dalej, mokre veje so jo udarjale po obrazu, stopala je kot brezumna, kajti nenadoma je občutila, da je našla Grigorija. Stiskala je k sebi drobne vejice, pretrgano šepetal besede in stokala, dokler ni padla na mokro zemljo v silnem ihtenu, ki ji je stresalo vse telo, v brezupnih solzah, v brezmejni žalosti, v nesreči, ki jo je težila kot gora. Samo zaželeti bi si morača, in umrla bi tu, v vrbovem gozdčku, ki je nekoč pokroviteljsko skril pred tujimi ljudmi čisti poljub, ki ga niso dale ustnicice, ampak sreč, v tistem srednjem dnevu ljubezni, ki je bil izgubljen za večno, pregnan od vojne vihre, potepotan v zemljo od nemških škorjnjev, raztrgan na kosce od nemških pušk, prebit od nemških krogel.

(Dalje prihodnjič.)

Glas slovenskega kmetovalca

Enon Valley, Pa. — Ko to pišem, je 13. maja. Prebiram Proletarca in, vidim: "Priložite k naročnini, ker ni povisana, še kaj v tiskovni sklad. Torej sem se temu klicu odzval s tem, da dodajam k naročnini \$2, skupaj pet.

Rad bi pomagal z novimi naročniki, a v tem kraju mi tegaj nismo mogoce.

Zivim na farmi in dela imantomliko, da sploh nimam časa čitat. Ampak jih naročam — vse naše napredne liste in kadar le utegnem, jih saj pregledam.

Vreme nam zelo nagaja. Do datumata tega dopisa smo imeli deževje, da nismo mogli posejati ne ovsa in ne drugih semen. Ako niti koruze ne bomo mogli, potem bo letos slaba letina.

Tudi slana je nam veliko uničila. Pšenične seteve so bile vse uničene vsled vremenskih neprilik. Rad bi, da kaj omenijo o svojih težavah, ali pa uspehih, drugi slovenski farmerji.

Anton Cvetan.

Ako vam je naročnina potekla, prosimo, obnovite jo čimprej.

Naš starinski stanovanjski in slumski problem

vse zatirane ljudi, ako hočeš pomagati sebi v svojem. Etbín je to spoznal pred 51 leti, a mnogi niso tega še danes pronašli. In to je menda njegova največja skrb, ki ga drži na delu, da se nauk bratstva in edinstva med vsemi narodi, med vsemi delavci brez ozira na versko in politično opredeljenje.

Vsak plodno seme rodil sad. Ameriški Slovenci, živeči v malo boljšem stanju kakor v stari Avstriji in predpriški Jugoslaviji, se sicer niso oprijeli socialistične ideologije, toda plodno seme Etbina Kristana in drugih je dalo podlago in one pogoje, ki so neobhodno potrebeni za večje politične akcije, ki so se in se bodo razvijale pod spretinim vodstvom Slovensko-ameriškega narodnega sveta na prihodnji konvenciji, ki bo dala Etbinu Kristanu častno priznanje za njegovo plodovito in vztrajno borbo. To je menda tudi vse, kar Kristan pričakuje od ameriških Slovencev.

Zasluga, da SANS tako sijajno uspeva, dejstvo, da so ameriški Slovenci vsaj deloma izpolnili svoje dolžnosti v protifašistični vojni, da so v najkratči dobi jugoslovenskih narodov gorovili zanje pri vsemogučni ameriški vladni, da katere so izsili častno obljubo, da bo priznala težnje in pravice meje naših krvnih bratov, je menda največja zasluga brata Kristana.

Obljuba dolg dela, pravi neki pregorov. Dokler ne bo amerišla vladla izpolnila častne obljube predstavnikom SANSA in ameriškim Slovencem, tako dolgo bomo moral opominjati krogje v Washingtonu, da zahtevamo samo ono kar je našega, kar je pravice in tem svetu.

Vsak človek, ki se uči od dežovnih mas in pravih ljudskih znanstvenikov, si nabere v tej soli večjo izobrazbo kot bi jo mogel kupiti na najslavnnejši univerzi. Zato ni prav nič čudno, da je naš osemdesetletni mladenič še danes tako duhovit in brillant, kakor ni eučno, da je on zgodaj zapadzel pravi smisel Osvobodilne borbe v Jugoslaviji, odkoder je črpal novo upanje, prijemal za nove borbenne metode in sveže ideje, ki so se razvile iz njegovega zgodnjega truda.

Vsak človek, ki se uči od dežovnih mas in pravih ljudskih znanstvenikov, si nabere v tej soli večjo izobrazbo kot bi jo mogel kupiti na najslavnnejši univerzi. Zato ni prav nič čudno, da je naš osemdesetletni mladenič še danes tako duhovit in brillant, kakor ni eučno, da je on zgodaj zapadzel pravi smisel Osvobodilne borbe v Jugoslaviji, odkoder je črpal novo upanje, prijemal za nove borbenne metode in sveže ideje, ki so se razvile iz njegovega zgodnjega truda.

Kadar govorim in mislim o Kristanu, mi pada na um ena in ista stvar: Kako je pa to, da je mnogo mlajših moči med nami, ki se pritožujejo, da so prestari za delo, za narodni blagor, da naj delajo mlajši itd. Naj bodo njegova svetla dela večno opozorilo vsem, da ni nihče nikdar prestari, da ne bi lahko kaj narabil za boljšo cloveško družbo! To je najboljše zdravilo proti starosti in onemoglosti. Le vprašajte Kristana

Torej zdravstvuj se na mnoga leta

Deluj, da bodo Tvoje sanje in trud živa realnost!

George Witkovich.

PRIHODNJA SEJA KLUBA ŠT. 1 JSZ BO 23. MAJA

Chicago, Ill. — V petek 23. maja bo redna seja kluba št. 1 JSZ. Na nji bodo podana poročila o naši prireditvi, ki smo jo imeli v korist Proletarca 20. aprila, dalje poročilo o predavanju Centra in pa bo redni dnevi red končan, se zavrne razprava o SANsu, oziroma o njegovi konvenciji, ki se prične v petek dane 30. maja v Clevelandu.

Clanji in članice, pridite vši! Vstop prost tudi nečlanom.

P. O.

Nesreča na železnici

V prvih dveh mesecih tega leta je bilo ubitih pri delu 114 železničarjev in 6,374 pa poškodovanih.

PRVA SLOVENSKA PRALNICA

Parkview Laundry Co.

1727-1731 W. 21st Street CHICAGO 8, ILL.

Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno

<div data-bbox="775 845 908 85

Položaj Jugoslavije v njeni notranji in vnanji politiki

(Nadaljevanje.)

Nekateri današnji avstrijski oblastniki, ki jih podpirajo njihovi zahodni pokrovitelji, bi radi dokazali svetu, da Avstrija ni vodila vojne proti nam in drugim zaveznikom, kakor da njeni vojaki ne bi ropali, ubijali in uničevali vsega, kar jim je prišlo pod roke v Jugoslaviji in povsod, kjer so bili.

Radi bi si celo izmislili nekakšen odpor proti Hitlerju itd. med vojno. Toda dobro je znano, da to ni res, Avstrija ni dala med vso vojno nikakega odpora, in to enostavno radi tega, ker ga ni hotela dajati, ker se je strinjala s Hitlerjevo osvajalno politiko, ker je dobivala precejšen del v vojni naropanega blaga, pa tudi zaradi tega, ker je priključil Hitler svoji ožji domovini Avstriji velik del Jugoslavije, in sicer več kakor dve tretjini Slovenije. V domovem izgnanih in preseljenih Slovencov, ki jih je bilo na stotisoče, pa niso prišli Nemci iz rajha, ampak Nemci iz Avstrije. To so samo nekatera dejstva, ki dokazujo, da je Avstrija sokrivec za pomagac Hitlerja v vojni. To so dejstva, ki obtožujejo Avstrijo kot sokriva za opustošenje drugih dežel in zahtevajo, da mora Avstrija povrniti naši deželi povzročeno škodo. Avstrija je v celoti sodelovala pri zahrbtnem napadu na Jugoslavijo, predvsem po dolgotrajni okupaciji naše dežele.

Ceboje danes predstavniki Amerike, Anglie pa tudi Francije po vsem tem osvoboditi Avstrijo njenih obveznosti, ki izhajajo iz njene udeležbe v vojni na strani Hitlerja, Mussolinija in drugih, potem naši zaveznički tega ne delajo iz občutka pravice, ampak zaradi drugih računov, katerih ni težko uganiti.

Predstavniki zahodnih dežel, pred vsem Amerike in Anglie, vztrajno nasprotujejo zadovoljiviti naših upravičenih zahtev, da bi priključili del Koroške, ki je naseljen izključno s Slovensci, Jugoslaviji. Zato našo upravičeno zahtevo se enostavno ne zmenijo.

Medtem ko so poudarjali pri Trstu etične razloge, zaradi katerih Trsta ni mogoče priključiti Jugoslaviji, ne navajajo v primeru Koroške tega razloga, ker govorji neizpodbitno v korist Jugoslavije. S tem, da preprekujejo zadovoljitev upravičenih zahtev, Jugoslavije gleda Koroške, mislijo, da je stvar za vedno likvidirana. Vprašanje Koroške pa za nas ne bo likvidirano in odstranjeno z dnevnega reda vse dotlej, dokler ne bo nekega dne za nas pravico rešeno.

Tudi glede vprašanja reparacij, ki jih mora biti Jugoslavija, zastopajo zahodne velesile stališče, ki ni niti malo v korist Jugoslavije, ker vsote, ki so bile določene na račun Jugoslavije, niti približno ne odgovarjajo dejanski škodi, ki jo je utrgela Jugoslavija v vojni. Tako so nam privolili po mirovni pogodbi z Italijo namesto minimalne vsote 400 milijonov, katero smo zahtevali, vsega 125 milijonov dolarjev, čeprav je škoda, ki so nam jo povzročile fašistične čete Mussolinija med okupacijo enega dela Slovenije, Dalmacije, Crne gore, Hercegovine ter dela Bosne. Like in Korduna, velikanska in neprečenljiva v materialnih in cloveskih žrtvah, tako da predstavljajo reparacije v višini 125 milijonov dolarjev, kolikor moremo dobiti od Italije, v primeri z dejansko škodo bolj simbolično vsoto, kakor pa odškodnino za škodo.

Se slabši pa je položaj glede reparacij, ki jih moramo dobiti od Nemčije. Po Potsdamskem sporazumu mora dobiti Jugoslavija reparacije iz zahodne cone,

jo, da je navaden satelli itd. Da, Jugoslavija in druge dežele na vzhodu gredo skupno s Sovjetsko zvezo prav zato, ker vedo, da Sovjetska zveza ne ogroža njihove neodvisnosti. S Sovjetsko zvezo smo složni tudi po vojni prav zaradi tega, ker smo se globoko prepričali, da ima od velikih zaveznikov samo Sovjetska zveza razumevanje za načrtovanje in žrtve v veliki osvobodilni vojni. Mi in ostale male dežele na vzhodu Evrope smo složni s Sovjetsko zvezo z bogom tega, ker smo se prepričali, da se od vseh velikih in malih zaveznikov na zahodu samo Sovjetska zveza iskreno in vztajno bori za utrditev miru na svetu. Ki je narodom tako potreben. Mi smo složni s Sovjetsko zvezo zaradi tega, ker prihaja iz Sovjetske zveze glasovi o miru, kar ustreza tudi našim težnjam, nasprotno pa govorijo na zapađu na nepruhomu o atomski bombi in grozijo z vojno. Vidimo, kako so se angažirale Anglia, Amerika in nekateri druge dežele v Grčiji, Indoneziji, na Kitajskem itd., da bi zadužile svobodštine ljudstvu in demokratične pravice. Vidimo tudi, da grozijo ameriški imperialisti z odkrito vojno onim deželam, ki se nočejo pokoriti njihovi finančni in imperialistični diktatuv.

Hkrati pa se strinjam z vsemi naprednimi demokratičnimi silami na zahodu, ki si tudi želijo miru in prijateljskega sodelovanja, in ki tudi vodijo boj proti vojnim hujškačem v njihovih deželah. Nas stalno sprašujejo, zakaj niso naši odnosa, n. pr. z Ameriko boljši. Na to smo mi često odgovorili in danes odgovarjamo, da to zboljšanje odnosov z Ameriko ni odvisno od nas, poskušali smo vse, da bi se ti odnosa izboljšali. Toda kaj moremo mi, če ameriško veleposlanstvo na čelu z veleposlanikom Pattersonom ni napravilo nobene take poteze, ki bi omogočila zbljanje med Jugoslavijo in Ameriko. Naspromčno, veleposlanik Patterson in njemu podrejeni uslužbenci so delali vse, da se ti odnosa poslabšajo. Na eni strani nepravilno vmesovanje v naše notranje zadeve in podpiranje reakcije pri nas, kar pomeni z drugimi besedami oviranje konsolidacije naše države, na drugi strani pa nepravilno obveščanje ameriške vlade o razmerah v naši državi.

Nam se često očita, da ne cemo pomiriti s takim stanjem stvari in zahtevamo, da nam dajo tisti del nemških reparacij, ki je določen za nas, neokrnjen, prav tako po zahtevamo, da nam povrne Avstrija škodo v obliki reparacij. Ce pa hočejo nekateri zaveznički spregledati Nemčiji ali Avstriji reparacije z katerih koli vzrokom potem naj storijo to na svoj račun, ne pa na račun naše dežele, ki je v materialnem pogledu relativno najbolj trpela in se sprito tega ne more v nobenem primeru odreći celotnemu delu reparacij, ki so ji namenjene.

Razume se, da se mi ne moremo pomiriti s takim stanjem stvari in zahtevamo, da nam dajo tisti del nemških reparacij, ki je določen za nas, neokrnjen, prav tako po zahtevamo, da nam povrne Avstrija škodo v obliki reparacij. Ce pa hočejo nekateri zaveznički spregledati Nemčiji ali Avstriji reparacije z katerih koli vzrokom potem naj storijo to na svoj račun, ne pa na račun naše dežele, ki je v materialnem pogledu relativno najbolj trpela in se sprito tega ne more v nobenem primeru odreći celotnemu delu reparacij, ki so ji namenjene.

Razume se, da je tako stališče naših zahodnih zaveznikov nasproti Jugoslaviji glede njihovih upravičenih interesov posledica njihovega splošnega političnega stališča nasproti novi Jugoslaviji, ki ga ne moremo imenovati kot prijateljskega. Jugoslavija jim kot taka ni simpatična, ker je šla po poti populistične in ekonomske neodvisnosti, resnične ljudske demokracije, ne pa po poti psevdomokracije, ki so nam jo stalno in imperativno priporočali. Ne, naši narodi niso več hoteli, da bi se pri nas obnovila tako imenovana zapadna demokracija, demokracija Pašića, Bože Maksimovića, Stojadinovića, Jefetica, Dragiće Cvetkovića, Mačka, kralja Aleksandra in Pere Živkovića. Naši narodi so si izbrali novo pot, pot splošne izgradnje naše dežele ter ustvarjanja nove in srečnejše boljnosti za najširše delovne množice ljudstva v mestu in na deželi.

Z neverjetno vztrajnostjo kleveta zapadna reakcija Sovjetsko zvezo, kako naj bi Sovjetska zveza spravila pod svoj vpliv male dežele v vzhodni Evropi, med katerimi tudi Jugoslavijo, ki je bila njihova zvesta zaveznička. Ravnanje ameriških uradnih krogov glede nadaljnega pošiljanja živil, pšenice in podobnega v Jugoslavijo, ker so zahtevali predstavniki UNRRA, ker vlada v Jugoslaviji poleg vojnih razdejanj zaporedoma je dve leti velika suša, ni v nobenem primeru v skladu z njihovimi izjavami, da dajanje pomoči v vojni prizadetim državam ni odvisno od notranjih političnih razmer katere kolikor države.

Tovariši in tovarisice! Rad bi spregovoril še nekoliko bolj zgoraj, kateri reprezentanti UNRRA, ker vlada v Jugoslaviji poleg vojnih razdejanj zaporedoma je dve leti velika suša, ni v nobenem primeru v skladu z njihovimi izjavami, da dajanje pomoči v vojni prizadetim državam ni odvisno od notranjih političnih razmer katere kolikor države.

Tovariši in tovarisice! Rad bi spregovoril še nekoliko bolj zgoraj, kateri reprezentanti UNRRA, ker vlada v Jugoslaviji poleg vojnih razdejanj zaporedoma je dve leti velika suša, ni v nobenem primeru v skladu z njihovimi izjavami, da dajanje pomoči v vojni prizadetim državam ni odvisno od notranjih političnih razmer katere kolikor države.

Tovariši in tovarisice! Rad bi spregovoril še nekoliko bolj zgoraj, kateri reprezentanti UNRRA, ker vlada v Jugoslaviji poleg vojnih razdejanj zaporedoma je dve leti velika suša, ni v nobenem primeru v skladu z njihovimi izjavami, da dajanje pomoči v vojni prizadetim državam ni odvisno od notranjih političnih razmer katere kolikor države.

vodi v nekaterih zahodnih državah proti Jugoslaviji.

Zato temo so vzel pšenico. Zahodni tisk govorja, da je v Jugoslaviji strašna lakota, da grozi Jugoslaviji zaradi lakote katastrofe, da je Jugoslavija izvražala svojo pšenico in koruzo, narod pa da strada, da je jugoslovanska vlada prosila Ameriko za 200 tisoč ton pšenice in da je prosila celo Anglijo, da bi na nekakšen način preprečila to tragedijo, ki čaka naše ljudstvo, drugače pa so v volinjih kampanjah za starci stranki in za njun sistem, ki temelji na izkoriscenju za privatne dobleke.

Pravijo, da je od 16 do 17 milijonov organiziranih delavcev v unijah AFL, CIO, in v bratovščinah železničarjev, in potem se par milijonov v raznih kompanijah, neodvisnih in drugih sličnih unijah, kateri ne pripadajo nobeni centrali.

Pravijo, da je od 16 do 17 milijonov organiziranih delavcev v unijah AFL, CIO, in v bratovščinah železničarjev, in potem se par milijonov v raznih kompanijah, neodvisnih in drugih sličnih unijah, kateri ne pripadajo nobeni centrali.

In koliko nas je unijškega preprečenja, ki sedaj nismo zaposleni! Imamo pa glasovnico prav tako kot vsi tisti milijoni delavcev, ki so smatrani za dobré (good standing) člane.

Ampak kako ta masa delavcev glasuje? Dokaz je sedanji zvezni kongres, pa velika večina delavcev, ki se delavškega vprašanja tušči in po vsem svetu.

Vsi vse zastonj! Ga ni ne v Proletarju, ne v Prosveti, ne v časopisu New World, niti ne v drugih, ki mi slučajno pridejo v roke.

Ni poguma. Namesto tega je stokanje, jamranje, zmerjanje in karikatur — na račun bogatašev seve.

Tu in tam se dolži delavcem, da niso zavedni in podobno ... Da bi pa kdo od teh učenih priselil na plan in povedal kar bi bilo treba, to pa ne. Čemu ne? Pač zato ne, ker se boji napada z nasprotno strani, to se razume. Torej dovolj očito in jasno je, da unijški kakovrstni so niso za odpravo sistema, ki mu je zlatu te privati profit.

Vsled tega so unije proti socializaciji industrije. Vzlic temu pa vi vsi podpirate unije ... In kar je največje zlo, to sploh niso unije za dobrobit splošnosti. Odbornikom se gre za plačo in vrednost, če dobiti takrat z odstranitvijo kamenja, ki ga je bilo treba odbiti in odstraniti in pa plačevati za orodje ter streliivo. Bilo je "za scagat". In od omenjenih osmih dolarjev zaslužka v 14 dneh dela sem moral plačati v unijo UMW \$2 članarino. Zdaj pa živi ... sem si rekel takrat. In ko vse premislijem, se mi zdi, da se unijški gibanje od takrat ni dosti načelo, niti se še kaj prida po boljšalo.

Vi v svojih kritikah pravite, da je sedanj kongres proti organiziranemu delavstvu in s tem proti unijam. Yes. Ampak to se lahko reče tudi o delavcih samih in njihinjih voditeljih. Slednji se bolj brigajo, kako dobiti od članstva čimveč asesmenta kot pa kako bi ga vzgojevali v delavski razredni zavestnosti. In kaj moreš ti ali pa jaz napraviti v takih okoliščinah? Plačuj in tisto, če imas delo. Ako si vsled svojih let ali kakrških drugih vzroka že izven, lahko kaj rečeš, pa nič ne dosežeš.

Cestokrat si mislim, da je prisnati tudi vse delavsko — namreč unijški gibanje kapitalistično orientirano. Saj tu sploh ni niti ene vplivne unije, ki si bi upala zahtevati spremembe gospodarske uredbe iz izkoriscenja za privatni profit v socializacijo za v korist vsega ljudstva. To bi

vsled tega so unije proti socializaciji industrije. Vzlic temu pa vi vsi podpirate unije ... In kar je največje zlo, to sploh niso unije za dobrobit splošnosti. Odornikom se gre za plačo in vrednost, če dobiti takrat z odstranitvijo kamenja, ki ga je bilo treba odbiti in odstraniti in pa plačevati za orodje ter streliivo. Bilo je "za scagat". In od omenjenih osmih dolarjev zaslužka v 14 dneh dela sem moral plačati v unijo UMW \$2 članarino. Zdaj pa živi ... sem si rekel takrat. In ko vse premislijem, se mi zdi, da se unijški gibanje od takrat ni dosti načelo, niti se še kaj prida po boljšalo.

Dvorana je bila polna občinstva in je napeto in z zanimanjem sledilo igri. Mnogi so se izrazili, da tako lepe predstave že dolgo niso videli. Pa saj ni čuda, ker vloge so bile v dobrih rokah in igralci ter igralke zaslužijo vse priznanje in pohvalo.

Program se je pričel točno ob

Business Opportunities

Real Estate

SPECIAL SALE

TEN DAYS ONLY

Just received 3,000 Bonderized baked enamel steel Venetian blinds. Size 23 to 36-inch widths. 64 inch long. Only 25¢ sq. ft. Don't miss this great opportunity. Get them at FREE ESTIMATION

STIERER VENETIAN BLIND, Inc.

5147 S. Ashland YARDS 2411

Also Custom Made Steel Blinds in pastel shades, 49¢ sq. ft. Call for

FREE ESTIMATION

GENERAL CONTRACTOR

AND BUILDER

Remodeling of All Kinds

and Build Homes

ROBERT J. KOTYZA

1834 S. 57th Ave. Cicero, Ill.

OLYMPIC 9454

HEATING, Plumbing Equipment

for only \$5 a month. You can have

stoker, automatic heat. Call us for

storm windows and insulation. Also

gas and oil heat. Order NOW.

COMPLETE HEATING SERVICE

C. H. Grubb 4255 Cottage Grove

DREXEL 4344

CHICAGO PLANO Rental Shop.

Established 1911. Planos for rent at

\$25 per month. Also Steinway

Grands, Spinets. Planos in all parts

of city and suburbs. Rent will be

applied if you wish to buy later

according regulation W. Planos

bought, sold, exchanged. Easy terms. New Spinets pianos direct

from factory. Tuning, repairing and

moving by experts. LAKEview

1398 11-12 A.M. or 1-2 P.M.

O dramski predstavi in drugo

Pueblo, Colo.—V nedeljo 11. maja je bila prirejena v Zadružnem domu tridejanka "Hčerka iz zadrgre"— komedija iz ljudskih plasti našega naroda.

Dokaj prostorna dvorana je bila polna. Udeleženci so bili večinoma iz naše starejše generacije. Cemu tudi ne? Igra poteka v starem kraju, o katerem smo v prošlih letih toliko čuli, da so Slovenci poseben narod, ki si je znali izvozovati svobodo. Tolikšno svobodo, da kar bo vsejal, bo tudi požel — ne drugega temveč sebi v korist.

Med presledkom prvega in drugega dejanja sta zapela par pesmi v duetu brata Frank in John Mesojedec. Na klavirju ju je spremilja Frankova devetletna hčerka.

Občinstvo jim je navdušeno ploskalo. Cemu pa bi ne! Saj sta pella slovenski republik, osvobojencu slovenskemu ljudstvu, ki je po tisočletnem robstvu, okov, zasuženja in klečepljenja, postala dežela novega reda in ljudske kulture.

Med drugim in tretjim dejanjem pa so nam zapeli v četverospevu ljubke slovenske pesmi hčerke Kraljeve družine, vse tu rojene mladenke. Ljudje so jih zelo radi slišali in bile so z appetizom prilikanice načar na oder.

Lepo soglasje glasov in pravilna izgovorjava slovenskih besed je, kar daje vrednost takemu petju. Sploh je tukaj rojena mladina, posebno dekleta, kadar se priuči, bolj dovetna za lepo izgovorjava kot pa Slovenci (injeni starši) iz slovenskih šol.

Marsikaterikrat se je že dogdilo, da so igralci govorili našem slovenskem vsak v svojem dialetku.

Pri tej priredbi — kolikor toliko košček naše kulture — se je videlo, da si želimo več slieh večerov, več podobnih priporov, ker našim ljudem obude spomine na slovenske kraje.

Ob takih prireditvah — saj upamo — se požabijo vsa nasprotiva (partizanštva), dasi je baš partizanovo obvarovalo ves slovenski narod in njegovo kulturo. — Jože Hochevar.

Neveličnosti koniec

Predsednik Truman je kongresu predložil načrt za spremenitev naše postave o neveličnosti. Po starem smo morali biti nevelični čim je kakšna dežela prišla v konflikt. N. pr. v času španske civilne vojne.

Truman pa sedaj predlaga, da naj naša vlada pomaga vsaki državi, ki je smatrana za nam naklonjeno. Njegov načrt je torej le nekakšna izpolnitvene njegove doktrine, s katero so Zed. države prevzele pokroviteljstvo nad Grčijo in Turčijo.

Ničesar ni groznejšega kakor gledati ignoranco v akciji.—Goethe.

KOMENTARIJ

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Newton, ki je bil na obisku v Sovjeti, uniji se smatra, da ni prav, ker kujemo križarsko vojno proti nji. Zoper njega je najbolj rohnel pastor dr. J. Frank Norris — tudi iz Texasa, ki je s preprirom prišel začel. Norris, čeprav duhovnik, je bil že obtozen umora, a je bil oproščen, z odlokom sodišča, da je človeka umoril v silobranu. Naši deželi se obetajo še vsq hujše stvari, ako mora celo konvencije duhovščine pomirjevati policija...

Paul Berger s soprogom se je odpeljal z letalom v Evropo na obisk. V prejšnji številki je v svoji koloni omenil, da je pisec komentarjev rekel, da se izseli. To je bila naša zmota. Paul Berger in žena sta bila že dostikrat na potovanjih — a sedaj sta oddila — menda prvič, preko Atlantika, v letalu. Paul je nam sljubil, da bo posiljal dopise o svojih vtiših. Zelimo obema zbilno oddih. Ampak potovanja dandanes niso 'oddih', namreč ne po Evropi.

Louis Zorko se je moral podreči težki operaciji. On je tajnik krajne organizacije Prosvetne matice in njegov načelnik je Milan Medvešek. Louis je imel to nesrečo, da je izgledal zdrav, bil je aktiven v SANSA, v JSZ, pomagal je na prireditvah naših društva, a delal pa je v upravnem Prosvetne z muko. Končno se mu je le posrečilo dobiti dobrega zdravnika, ki je ugotovil njevo bolezni in odredil operacijo. Upamo, da bo Zorko knalu okrevl, se vrnil na svoje delo in nadaljeval svoje aktivnosti.

Filip Godina je bil pred dobrim tednom tudi določen za na operacijsko mizo. Zdravje mu je dolgo nagaja, a ker ima močno voljo, klijubuje vsaki, še tako težki zdravstveni preizkušnji.

Frank Gradišek je bil sošed našega Centra. Dne 12. maja je nagloma umrl. Star je bil 61 let, doma iz Strahovca pri Kamniku. Pokojnik se je največ udejstvoval pri pevskemu zboru Franči Prešeren, za katerega je veliko delal in žrtvoval. In zbor mu je pel žalostinke — nedvomno je vsak pevec to kar je pel tudi čutil. Frank je v svoje otroke vzgojil za našo glasbo. Njegovi soproti, bratoma Lovrencu in Antonu Gradišku, ter vsem drugim njegovim sorodnikom — iskreno sožalje.

Enakopravnost je tožena za dve sto tisoč dolarjev odškodnine. Nedvomno so se njeni ljude zelo začudili, ker je njihemu podjetju tožbeno določena tolikšna cena. In pravijo, da ako kaplan Gabrošek dobi \$200.000 od Enakopravnosti, bo tožil še Prosveto in Proletarca. A vendar ni verjetno, da bo s tožbo postal milijonar.

Na zadnji redni seji smo vpisali štiri nove člane. Pridite med nas še drugi rojaki, da pomagate dobiti stvari.

Za delegata sta bila v naši podružnici izvoljena Ludvig Katzer in Katherine Hrvatin. Na tej seji pa bomo razpravljali o naših podjetjih, o pripravah za našo jedensko prireditve in drugih važnih stvareh. — John Turk, tajnik.

Na zadnji redni seji smo vpisali štiri nove člane. Pridite med nas še drugi rojaki, da pomagate dobiti stvari.

Za delegata sta bila v naši podružnici izvoljena Ludvig Katzer in Katherine Hrvatin. Na tej seji pa bomo razpravljali o naših podjetjih, o pripravah za našo jedensko prireditve in drugih važnih stvareh. — John Turk, tajnik.

Clovek z znanjem, a brez energije, je kakor lepo opremljena hiša, a brez stanovalcev.

Nemčija sedaj med zaveznički najtežji sporni problem

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Chiango, III. — Centralni odbor podružnic SANSA v Chicagu je na svoji seji dne 24. aprila t. l. na inicijativi podružnice št. 25 SANSA sklenil, da se sklice predkonvenčni sestanek vseh čeških delegatov prihodnje konvencije SANSA, tajnikov in odbornikov podružnic SANSA in ostalih pridruženih društev.

Na tem sestanku se bo razpravljalo o prihodnji konvenciji SANSA ter o smernicah in nalogah te organizacije v bodočnosti.

Ta sestanek se vrši en teden pred konvencijo, in sicer dne 23. maja 1947. v spodnjih prostorih SNPJ, 2657 S. Lawndale Ave. Začetek ob 8. zvečer.

Vabilo na sestanek SANSA, tajnik in ostale odbornike SANSA, sklenil, da se sklice predkonvenčni sestanek vseh čeških delegatov prihodnje konvencije SANSA, tajnikov in odbornikov podružnic SANSA in ostalih pridruženih društev.

Francoski načrt ima malo opore

Francija želi, da se Nemčije v njeni stari centralizirani obliki sploh več ne obnovi, pač pa se jo razkosa v njene stare posamezne države. In pa da se jen naj bogatejši industrialni predel — Porurje sploh odvzame in enako Saar, kjer so veliki premogovniki. S tem bi ji bila odvzeta možnost obnoviti muničijsko industrijo.

Ampak Zed. države so proti. Argumenti ameriške vlade je, da je treba Nemčiji dati možnost živeti, zavezniška armada pa naj ostane v nji, da bo preprečila pojav kakega novega Hitlerja in skrbela, da bo nemška industrija posvečena le ljudskim potrebščinam in mednarodni trgovini, ne pa oboroževanju.

Sovjeti unija je za centralizirano Nemčijo, a sumi, da ima Amerika skrivne misli novi rajh pridobiti v svojo sfero in po nekaj letih skupno z njim pritiščati ali pa celo napasti Rusijo in njene zaveznice.

Glavni vzrok nesporazuma je torej to, da nobena teh si ne zupa drugi in pa da ima z ozirom na bodenosť Nemčije vsaka svoje odkrite in skrite namene.

SEJA SANSA NA NORTH SIDE

Chicago, Ill. — Minuli teden je tu po dolgi bolezni preminul Joseph Kopricev, star 42 let, doma iz Ljubljane. Rojaki, ki so ob nedeljah prihajali v Center, se ga lahko dobro spominjajo. Potem se ga je lotila bolezni in ni nikam več mogel.

Bil je član samostojnega društva "Danica". Zapušča ženo, sestro Mary Bizjak, v Sheboyganu pa strica. V začetku njegove bolezni se je posebno Frank Bizjak trudil z dobavljanjem krvi za transfuzije, pa niso vse nič pomagalo. Tako je bila smrť zaradi bolezni, ne pa oboroževanja.

Konvencija SANSA, ki se prične 30. maja v Clevelandu, in seje ekskurzivne dan. Pridite med nas še drugi rojaki, da pomagate dobiti stvari.

Za delegata sta bila v naši podružnici izvoljena Ludvig Katzer in Katherine Hrvatin. Na tej seji pa bomo razpravljali o naših podjetjih, o pripravah za našo jedensko prireditve in drugih važnih stvareh. — John Turk, tajnik.

Clovek z znanjem, a brez energije, je kakor lepo opremljena hiša, a brez stanovalcev.

John Sterling.

Vabilo na sestanek SANSAhov delegatov

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Chiango, Ill. — Centralni odbor podružnic SANSA v Chicagu je na svoji seji dne 24. aprila t. l. na inicijativi podružnice št. 25 SANSA sklenil, da se sklice predkonvenčni sestanek vseh čeških delegatov prihodnje konvencije SANSA, tajnikov in odbornikov podružnic SANSA in ostalih pridruženih društev.

Na tem sestanku se bo razpravljalo o prihodnji konvenciji SANSA ter o smernicah in nalogah te organizacije v bodočnosti.

Ta sestanek se vrši en teden pred konvencijo, in sicer dne 23. maja 1947. v spodnjih prostorih SNPJ, 2657 S. Lawndale Ave. Začetek ob 8. zvečer.

Vabilo na sestanek SANSA, tajnik in ostale odbornike SANSA, sklenil, da se sklice predkonvenčni sestanek vseh čeških delegatov prihodnje konvencije SANSA, tajnikov in odbornikov podružnic SANSA in ostalih pridruženih društev.

Francija želi, da se Nemčije v njeni stari centralizirani obliki sploh več ne obnovi, pač pa se jo razkosa v njene stare posamezne države. In pa da se jen naj bogatejši industrialni predel — Porurje sploh odvzame in enako Saar, kjer so veliki premogovniki. S tem bi ji bila odvzeta možnost obnoviti muničijsko industrijo.

Ampak Zed. države so proti. Argumenti ameriške vlade je, da je treba Nemčiji dati možnost živeti, zavezniška armada pa naj ostane v nji, da bo preprečila pojav kakega novega Hitlerja in skrbela, da bo nemška industrija posvečena le ljudskim potrebščinam in mednarodni trgovini, ne pa oboroževanju.

Sovjeti unija je za centralizirano Nemčijo, a sumi, da ima Amerika skrivne misli novi rajh pridobiti v svojo sfero in po nekaj letih skupno z njim pritiščati ali pa celo napasti Rusijo in njene zaveznice.

Glavni vzrok nesporazuma je torej to, da nobena teh si ne zupa drugi in pa da ima z ozirom na bodenosť Nemčije vsaka svoje odkrite in skrite namene.

NEKAJ O POKOJNEM JOSIPU KOPRIVCU

Chicago, Ill. — Minuli teden je tu po dolgi bolezni preminul Joseph Kopricev, star 42 let, doma iz Ljubljane. Rojaki, ki so ob nedeljah prihajali v Center, se ga lahko dobro spominjajo. Potem se ga je lotila bolezni in ni nikam več mogel.

Bil je član samostojnega društva "Danica". Zapušča ženo, sestro Mary Bizjak, v Sheboyganu pa strica. V začetku njegove bolezni se je posebno Frank Bizjak trudil z dobavljanjem krvi za transfuzije, pa niso vse nič pomagalo. Tako je bila smrť zaradi bolezni, ne pa oboroževanja.

Konvencija SANSA, ki se prične 30. maja v Clevelandu, in seje ekskurzivne dan. Pridite med nas še drugi rojaki, da pomagate dobiti stvari.

Za delegata sta bila v naši podružnici izvoljena Ludvig Katzer in Katherine Hrvatin. Na tej seji pa bomo razpravljali o naših podjetjih, o pripravah za našo jedensko prireditve in drugih važnih stvareh. — John Turk, tajnik.

Clovek z znanjem, a brez energije, je kakor lepo opremljena hiša, a brez stanovalcev.

John Sterling.

Tiskovni sklad Proletarca

(Nadaljevanje s 1. strani.)

VI. IZKAZ

Prejet ob 15. maja 1947.

OHIO:

Power Point: Matt Tušek \$5.

Youngstown: John in Sophie

Tancek \$5.

Cleveland: Vida Shiffner \$5;

John Filipič \$2; Geo. Bole \$1. (Postal A. Jankovich.) F. Sumrada \$1;

F. Ipavec \$1. (Postal J. Krebel.)

Frank Barbč \$1; Jos Kunčič 50c.

(Postal Frank Barbč.)

Maple Heights: Frank Volkmar

75c.

PENNSYLVANIA:

McKees Rocks: Nabranje na seji

Federacije SNPJ 27. aprila v Library, Pa. (Postal Jacob Ambrožič)

vsota \$21.75.

Library: Math Dermota \$1.80

Nick Triller \$1. (Postal A. Zornik.)

Eaton Valley: Anton Cvetač \$2.

ILLINOIS:

Chicago: Frank Benchincia \$4.50

Andrew Spolar \$1.

Waukegan: Anton Mahnich \$2.

Cicero: John Korun \$2.

Oglesby: Mike Monte \$2.

WISCONSIN:

WELL AS CAN BE EXPECTED

We called up the hospital a week or so ago to inquire about the condition of a friend.

"He's doing as well as can be expected," came a cheerful voice.

We felt resentful when we read his death notice in the following day's paper. But, upon reflection, we decided that who ever it was that answered the inquiry hadn't really been giving us a "bum steer."

Sure, our friend was as well as could be expected. But we had failed to find out what could be expected.

Well, that's the way it is with the economic situation, as it affects the great majority of the people. Everything is as well as could be expected.

Unfortunately, however, most people don't know what to expect. So they are surprised and hurt and mad when they bump their noses up against the fact that they are once again about to be wiped out by high prices, lost savings and lay-offs.

It's only when calamity is imminent that a few workers take a look at the chart and see how the patient really and truly is getting along. Then they discover that corporation profits have been going way, way up—like a fever; prices are bleeding earnings and savings—like a hemorrhage; workers are walking out of industries as a result of layoffs—like a funeral.

Well, what do ordinary people expect? Do they expect that the industries of the nation are going to be operated for THEIR benefit. Do they expect that the bosses are going to listen to Truman's whining plea and take less profits than the market will bear? Do they expect that employers are going to keep workers on the payroll a minute longer than they can sell the goods that machinery and labor produce?

If they expect anything like that the working people haven't learned anything since the last depression and have forgotten all about the behavior of profiteers during and since the recent war.

Sure, common run Americans are going to "get it in the neck." This is still the capitalist system isn't it? The same old gang owns the machines and the jobs, don't they? The workers haven't stopped voting the way the bosses want them to, have they? Profit, not human welfare, is still the mainspring of industry, isn't it? We haven't established a Socialist cooperative commonwealth in America, have we?

Well, we're doing as good as can be expected, but—
What CAN we expect? — Reading Labor Advocate.

Home to Roost

We reprint here an advertisement published by the National Association of Manufacturers last June:

"If OPA is permanently discontinued, the production of goods will mount rapidly and through free competition prices will quickly adjust themselves to levels that consumers are willing to pay... Supply will quickly catch up with demand. Prices will be fair and reasonable to all. Quality will be improved... Send for a booklet that explains how price controls cause inflation."

Have you sent for that booklet yet?

It was last June, only last June, that the big battle over the OPA was fought. In the 37-month period before that, living costs rose only 6.6 per cent; in the past ten months, since the OPA was junked, living costs have risen 31 per cent—as much as they rose in the previous seven years. Senators Taft (R., Ohio) and Wherry (R., Nebr.) led the fight to kill the OPA. Here's what Wherry said on June 12, 1946: "Mr. Bowles has said that if price controls were eliminated, the price of meat would go up 50 per cent. Mr. Bowles is trying to scare us. My prediction is that without price control meat will cost less than today?"

Meat today is up 60 per cent.

—From THE NEW REPUBLIC, April 28, 1947 issue.

Anti-Union Propaganda of N. A. M. Is Founded on Fantastic Falsehood

"Business Monopoly" Flourishes Despite Anti-Trust Laws, Free And Small Business Association Testify; No "Labor Monopoly"

"Fifty-seven years ago, the American people approved a powerful Federal law to prohibit business monopoly. Today a new kind of monopoly threatens America's well-being—labor monopoly."

That quotation from a National Association of Manufacturers' advertisement sums up the key strategy of the NAM and other foes of organized labor, in their campaign for drastic anti-union legislation.

They wish to make the American people and their representatives in Congress believe that: "Big Business" has been thoroughly restrained by law; that it no longer flouts the public interest; that monopolistic corporations are a thing of the past; and that the only lie in the path is the "labor monopoly."

This doctrine has been dinning into the people's ears for years. Plenty of people believe it. Yet it is just about the biggest hoax in history.

"Business monopoly" is flourishing more than at any time in our history and there is no such thing as a "labor monopoly."

If anyone imagines that "business monopoly" is not doing business at the same old stand, let him read statements issued by two authorities who know the facts:

1. Robert E. Freer, a Republican member of the Federal Trade Commission, which was created by Congress to "police business" and which shares with the Justice Department the job of enforcing the anti-trust laws.

In a long article published by a conservative Washington newspaper, Freer piled up proof that the

PROLETAREC

THE MARCH OF LABOR

LOOKING AHEAD

By Len De Caux

Sure told these birds where to get off," said Congressman X, leaning back in his chair.

"We sure did," came an answering voice.

A little flushed after arguing with a CIO delegation, X felt better now. He hadn't come out of it so badly, he reflected.

He had been courteous but firm. He had told them he would not be pressured, that he always voted as his conscience dictated and in accord with his election pledges.

But who the devil was this in his office after the CIO people had left? And where did he get this "we" stuff?

The fellow certainly looked familiar, very familiar. Must be a fellow-Congressman, who'd be offended at not being recognized.

"About those campaign pledges of ours?" he was saying, a little dubiously.

X chuckled as he thought back over his campaign. He'd been smart, careful not to make any specific promises people could hold him to.

He'd told the voters he stood on his party's platform—something in that for everyone, he was sure, good glittering generalities.

He was going to represent all the people, he'd said, not any special interest. He was against bureaucracy and monopolies. He was for a fair profit for business, good prices for the farmer, and square deal for labor.

Yes, he'd said he was for unions and collective bargaining, but against labor abuses.

He was for lower living costs. End OPA, let free enterprise function freely, and prices will come down.

He'd work for fair wages, fair prices, fair profits and prosperity for all. What could be fairer?

Nothing in his campaign pledges that those CIO birds could catch him up on, X reflected. Or was there? What had they said?

"Yes, what about that?" said the fellow, as if he'd been reading X's thoughts. Or was I thinking aloud, X wondered uneasily.

Sure, they'd said the Hartley bill was written by NAM lawyers—so what? When I voted for it, was I representing all the people or a special interest?

They'd said the bill would break up unions, make free collective bargaining impossible, and lead to wage-cuts. Was that favoring unions and fair wages?

As to monopolies and a fair profit, X glanced at the documents left on his desk. Doubled, tripled profits. Was that fair? And that Congressional report on the growth of big business monopoly. Hadn't he promised to oppose such things?

"And have prices come down, like we said they would, if only we got rid of price control?"

Damn the fellow, thought X, he's mocking me—and he keeps talking

as if I'd been talking to him.

Everyone knows prices have gone sky-high and don't show any sign of dropping, short of a depression.

What did those CIO birds say about exorbitant profits and prices and too-low purchasing power leading to depression, and strong unions being needed to correct the balance? And I promised to work for prosperity for all.

"Yes," said the irritating fellow, "and about our party's platform. Wasn't there, just for one thing, a pledge for a permanent FEPC? Where's that?" He paused, then added:

"Not to change the subject, did you notice that news item about the mayor of Havana, Cuba?"

X glanced at the paper in front of him. Sure, he's read the item. It said the mayor committed suicide in despair over his failure to fulfill a campaign pledge. And that was just one pledge—about a water-works!

But X was furious by now. "You get to hell out of here," he said. "Who are you anyhow?"

"Just your conscious. Remember, you said you voted as I directed. I thought for a moment I had some influence. But I guess I don't even exist any more."

And, sure enough, X realized he was alone—just thinking and musing to himself.

P. S. Don't count on any American Congressmen following the example of the mayor of Havana. Suicide isn't legal, anyhow, and most political suicides are unintentional.

The best way to make Ex-Congressmen of Congressman X and his like is through political action. A dollar to PAC will help.

CHARITY

It's stories like this that make people wonder whether their contributions to charity reach the needy or fall into the hands of racketeers.

Congressman Albert J. Engel (Rep., Mich.) relates that a boy back home donated a pair of boots to a foreign relief drive.

Some time later he received a note back from a boy down in Georgia who had bought the boots from a second-hand dealer.

Engel said he turned the matter over to the FBI, "but never heard a thing about it since."

SWEDEN

Three per cent of the entire Swedish national income to be used for relief purposes to other countries, during the later war years and in the period since the end of the conflict. So says the Government Committee for International Relief, which points out that about half the amount granted has come from private fund collections, and the rest from government appropriations.

Toll Down

The toll of life and limb among railroad workers slacked off somewhat during the first two months of this year, but is still running high, according to the I. C. C.

One hundred and fourteen were killed and 6,374 were injured in the line of duty, compared with 123 killed and 7,273 injured during the same period in 1946.

The number of smashups increased from 2,758 to 2,967.

No Grammar

NEW YORK — If you have trouble understanding the language used by New Yorkers—and some do—you can blame it on the schools.

The Transcription Supervisors' Association, which trains stenographers and typists for some of Gotham's largest business concerns, charges that students of local public schools are not taught even the rudiments of simple English grammar.

If present methods continue, the Association says, Americans "may soon lose the ability to convey thought."

CANADIAN DOLLAR WORTH LESS BUT BUYS MORE

The Canadian dollar may be worth only 36 cents in the U. S. but its purchasing value at home—thanks to price control—is much greater than that of the U. S. dollar in the U. S., comparative figures by the Canadian Wartime Prices Trade Board revealed.

The contrast was especially marked in food prices, which are still under ceilings in Canada.

Milk sells for 12 to 16 cents a quart in Canadian cities compared to 22 to 26 in U. S. cities. Butter, which Canadians can buy for 41 to 46 cents a pound, costs Americans 75 to 91 cents.

Canadian eggs sell for 44 to 53 cents a dozen against 53 to 67 cents in the U. S.; first grade white flour, 69 to 93 cents for a 24-pound sack, against \$1.65 to \$2.12 for 25 pounds and pork 39 to 49 cents a pound compared to 45 to 59 cents in the U. S.

The Canadian figures, compiled during January, 1947, showed that the price of clothing was fairly equal in both countries, although woolen goods were of better quality in Canada.—Federated Press.

PRAVDA HAILS POLICY OF 4 SLAVIC NATIONS

MOSCOW — Four Slavic countries—Yugoslavia, Czechoslovakia, Bulgaria and Poland—were congratulated May 1, for their "new type of democracy" which made it possible to "rid themselves of the domination of foreign capital."

Pravda, official Communist party newspaper, also congratulated them for their new postwar foreign policy, "which finds in the Soviet Union a stronghold of peace and democracy, a true friend of small democratic countries."

This does not mean, Pravda said, that Slavic countries are isolating themselves from other states. The paper said that "agents of foreign monopolies are not strong enough to smash the solid foundation of the popular democracies."

ANNIVERSARY

The "Wall Street Journal" recalls that this week marks the anniversary of the 1920 price crash following World War I.

As then, the "Journal" observes, we are in the second year of peace following a major war; and the public is again getting its back up about too-high prices.

SWEDEN LACKS U. S. \$., CAN'T NATIONALIZE OIL

STOCKHOLM (ALN)—Sweden would like to nationalize its oil trade but is hamstrung by the fact that American firms now have a monopoly on the industry and Sweden doesn't have enough dollars to buy back its property.

The Swedish oil monopoly, dominated by Standard Oil and Shell Oil, has split the market and, through price-fixing pacts, has forced substantial increases in the price of oil and gasoline.

Nationalization would save the Swedish people more than \$6 million a year, according to the government commission that recommended the step. Although a clear majority in Parliament back nationalization, the U. S. firms will not sell for Swedish currency.

Mobility of Man

A current study by the International Labor Office of immigration policies by all major countries indicates that there is a widespread "trend throughout the world of encouraging immigrants provided they are qualified to contribute to the economy of the admitting country." This means for instance that in South Africa "owing to its large non-European population, the Union cannot absorb people belonging to manual or unskilled occupations; or that New Zealand encouraged "coal miners, men capable of work in the saw-milling and bush-felling industries, hospitals and nurses and domestic servants." Many South American countries are seeking Italian workers, and a large part of policy is aimed at securing the services of displaced persons. Even in Europe immigrants are sought for British coal mining, and France reports plans calling for 430,000 foreign workers by the end of 1947, and 1,500,000 by 1950.

There have been many changes in the mobility of mankind. Our ancestors were nomads somewhere back in the line. After they got settled and built empires, they set forth on sundry conquests, usually collecting tribute, sometimes collecting slaves. There came eras of colonization in which dominance over areas was sought by transplanting colonists to it. Perhaps it is the acme of imperialism to replace the old practice of collecting slaves and tribute, by hanging out on the front doors of the nation the sign "Men Wanted," and recruiting according to occupational shortages. Travel technique has aided the process. Domestic servants have been flown here from Puerto Rico for instance. Opinion of who is needed is sometimes divergent. Large farmers here have pressed and secured admission of more agricultural labor, but the AFL union in the field has protested it is a wage cutting device.

This fact unionism faces today: The labor market has gone global, and includes close to two billion people if you include the kids—and believe us, in far too much work they are included.

Diplomats have for years been trying to scramble the boundary lines of the world after each shooting scrape to make them spell peace. It has proved an unworkable jigsaw puzzle. The only durable solution is to decide that this earth belongs to all the people on it. And there is no longer grounds for fear that this may disturb some ancient tribal unity—for that is something that has disappeared with every advance in the mobility of man.—Industrial Worker.

Pokes Fun at N. A. M. Propaganda

Aldric Revell, clever columnist for the Madison (Wis.) "Capital Times," exposes the NAM's latest anti-labor radio program. He says:

"A lady start but by heralding spring like a rusty harp, and then launches into anti-labor propaganda. Here is the way she goes:

"The miracle of miracles presents itself anew each year in the whisper of spring... in the shy showing of crocus through the snow's last tatters, in the sibilant secrecy of pussy willows, in the fragile fronds of green which suddenly becloud the stark black of trees against on April sky.

"In our great democracy, whatever of dissatisfaction and dispute may arise—and much has arisen in labor-management relations—problems will work out. These problems can be solved in the interests of all—labor, management and the public—if the inequalities in our present labor laws are corrected.

"There you have it. You turn your eyes away from the fragile fronds of green which becloud the stark black of trees' and what pops up but bad labor legislation. It's enough to make a person pluck his pussy willows in perturbation."—Labor.